

การพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย
Prototype Development for Learning Management Guidelines in
21st Century of Theological Education in Thailand

ผศ. ดร.สกุณี เกรียงชัยพร

วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ

ว่าที่ ร.ต.สาณูรักษ์ ฟองวาริน*

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาคริสตจักร (สวพค.)

Asst. Prof. Dr.Sakunee Kriangchaiporn

McGilvary College of Divinity, Payap University

Acting Sub Lt.Sanurak Fongvarin*

Research Institute for Churches Development (RICD)

*Corresponding Author, e-mail: posanurak@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 15 มีนาคม 2568

แจ้งแก้ไข 24 เมษายน 2568

ตอบรับบทความ 23 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย 2) พัฒนารูปแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยใช้ผลการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้และการวิจัยเชิงการออกแบบ และ 3) ประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานการประเมินสองด้าน คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของต้นแบบ โดยการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเลือกตัวอย่างวิจัยเป็นแบบเจาะจง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาจำนวน 27 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1) ความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ได้แก่ (1.1) บทบาทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในการฝึกอบรมผู้นำคริสเตียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุด (1.2) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของคริสตจักรและพันธกิจท้องถิ่น (1.3) พัฒนาระบบการเรียนรู้และประเมินผลที่วัดผลลัพธ์และผลกระทบที่แท้จริง (1.4) จัดการเรียนรู้ให้มีประสบการณ์จริงเพื่อพัฒนาชีวิตคริสเตียนมากกว่าเน้นเพียงทฤษฎีหรือหลักการเท่านั้น (1.5) ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้แบบบรรยายและการสอบปลายภาคไปสู่กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและใช้การประเมินผลที่สะท้อนพัฒนาการจิตวิญญาณร่วมด้วย

2) รายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ 5 ด้านตามกรอบแนวคิดปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคนา ได้แก่ เป้าหมายสูงสุด บริบท ผลที่พึงประสงค์ หลักการศึกษา และวิธีปฏิบัติ

3) ผลการประเมินด้านความเหมาะสมของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.34) และความเป็นไปได้ของรายการต้นแบบ แนวทางการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.44)

คำสำคัญ: สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา; ปรัชญาการศึกษาของแฟรงค์เคน่า; ต้นแบบ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพันธกิจโลกของพระเจ้า

Abstract

This research aimed to: 1) Study the current conditions and the needs of instructors regarding 21st-century learning management in Christian theological institutions in Thailand; 2) Develop a prototype model for 21st-century learning management for these institutions, using user experience research and design-based research; and 3) Evaluate the prototype model of 21st-century learning management in terms of teaching methods and attitudes toward 21st-century learning, based on two evaluation criteria: appropriateness and feasibility.

The research was conducted in three phases according to these objectives. A purposive sampling method was used, involving 27 instructors from Christian theological institutions and 4 experts. Data were analyzed using content analysis, along with mean and standard deviation statistics.

The research finding indicated that

1) The key needs of instructors in Christian theological institutions included: (1.1) The role of theological institutions in training Christian leaders that align with their ultimate purpose; (1.2) Curriculum and instructional development that meets the needs of the church and local missions; (1.3) Learning and assessment systems that measure real outcomes and impact; (1.4) Learning based on real-life experiences that develop Christian life beyond theory or principle-

based learning; (1.5) A shift from lecture-based and final exam-oriented instruction to participatory learning and assessment that reflects spiritual development.

2) The prototype model for 21st-century learning management consisted of five components based on Frankena's educational philosophy framework: ultimate goals, context, desired outcomes, educational principles, and practices.

3) The evaluation results showed that the appropriateness of the prototype model was at the highest level (mean = 4.64, SD = 0.34), and its feasibility was at a high level (mean = 4.18, SD = 0.44).

Keywords: Theological Education; Frankena's Philosophical Education Model; Missional Prototype of Theological Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา (Theological Education) หรือสถาบันพระคริสตธรรม มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาด้านคริสตศาสนศาสตร์ โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาและเสริมสร้างผู้ศรัทธาถวายตัวรับใช้พระเจ้า และเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปทำงานรับใช้คริสตจักร ชุมชน และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เชื่อมีพื้นฐานชีวิตคริสเตียนที่มั่นคงบนหลักพระคัมภีร์ ซึ่งเป็นแกนหลักของการพัฒนาคุณภาพชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามคำสอนของพระเยซูคริสต์ที่มุ่งเน้นความรักต่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ (ยอห์น 13:34-35, 15:12-13, 17:21)

ในบริบทของศตวรรษที่ 21 โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นแนวโน้มประชากรที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความขัดแย้งทางการเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruption) เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา และนอกจากปัจจัยภายนอกดังกล่าวก็ยังมีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของ

สถาบันฯ อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นที่สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงเพื่อช่วยให้ผู้ศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองสามารถออกไปทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมาพันธ์พระคริสตธรรมในประเทศไทย, 2566)

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดการวิจัยอิงการออกแบบ (Design-Based Research - DBR) ผสมผสานกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านคริสตศาสนศาสตร์ (Theological Education) เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยใช้ผลการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้และการวิจัยอิงการออกแบบ
3. เพื่อประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานการประเมินสองด้าน คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของต้นแบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา หรืออาจเรียกโดยทั่วไปว่า “สถาบันศาสนศาสตร์” “โรงเรียนพระคัมภีร์” หรือ “คณะศาสนศาสตร์” เป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีหลักสูตรที่แน่นอน ในระดับประกาศนียบัตรจนกระทั่งถึงอุดมศึกษา มีระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป ทำหน้าที่ในการฝึกฝนอบรมผู้ที่将会ออกไปทำงานในคริสตจักรหรือหน่วยงานคริสเตียน อาจเทียบได้กับคณะเทววิทยา

ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบจำลองของกรอบแนวคิดเชิงปรัชญาสำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย

ไทย เป็นลักษณะข้อความซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสนทนากลุ่มอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา เพื่อใช้เป็นต้นแบบ (prototype) ตามแนวคิดการวิจัยอิงการออกแบบสำหรับศึกษาวิจัยด้านในความเหมาะสมความเป็นไปได้ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การวิจัยและพัฒนาต่อไป ต้นแบบนี้จึงไม่ได้เป็นข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในเชิงวิธีการหรือขั้นตอนสำเร็จรูปที่จะนำไปใช้ได้ทันที

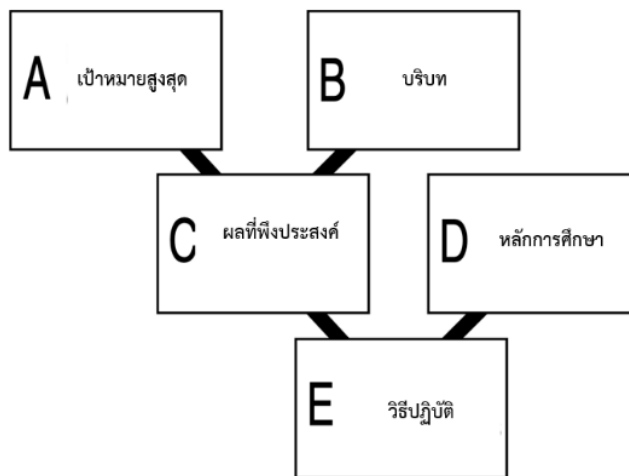
ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยระยะที่ 1 คืออาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามลักษณะของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ส่วนในระยะที่ 2 คือผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการ คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาและการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยระยะที่ 3 คืออาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดที่ประยุกต์มาจากปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคน่า แนวคิดนี้พัฒนาขึ้นโดย วิลเลียม แฟรงเคน่า (Frankena, 1965a; Frankena 1965b; Frankena, 1966) นักปรัชญาชาวอเมริกันที่พัฒนารูปแบบที่เรียกว่า “กลองปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคน่า” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เห็นโครงสร้างการศึกษาที่สัมพันธ์กัน 5 ส่วน (A-B-C-D-E) ได้แก่ เป้าหมายสูงสุด บริบท ผลที่พึงประสงค์ หลักการศึกษา และวิธีปฏิบัติในการสอน มีผู้ที่ทำพันธกิจด้านการศึกษาด้านศาสนาได้นำกรอบแนวคิดนี้มาใช้ (Habermas & Issler, 1992; Plueddemann & Plueddemann, 1990; Thigpen, 2005) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่เป็นระบบและคำนึงถึงความสัมพันธ์ต่อเนื่องขององค์ประกอบทั้งด้านหลักการศึกษา คริสตศาสนศาสตร์ และบริบทที่แตกต่างของสถาบันการศึกษา

ภาพที่ 1 กล้องปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคน่า

1. **A- เป้าหมายสูงสุด (Ultimate goal)** คือสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง เป้าหมายหลักสำหรับสถาบันคริสต ศาสนศาสตร์เป็นเป้าหมายเดียวกับที่พระเจ้าสร้างโลกนี้ขึ้น คือเพื่อถวายเกียรติแด่พระองค์เอง เป้าหมายนี้จะต้องนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ฯลฯ

2. **B- บริบท (Context)** บริบทของผู้เรียนและครูสอน รวมถึงสถาบันแต่ละแห่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องนำมาพิจารณา เนื่องจากสถาบันฯ มีปัจจัยและองค์ประกอบแวดล้อมที่แตกต่างกันหลากหลาย เช่น สถานที่ตั้ง ความเชื่อ สังคตินิกาย จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและความท้าทาย ฯลฯ นอกเหนือจากบริบทของสถาบันฯ เองแล้ว ก็ยังมีบริบทของนักศึกษา เช่น เพศ อายุ ชาติพันธุ์ รวมถึง ประสบการณ์ ภูมิหลัง โลกทัศน์ ค่านิยม ฯลฯ

3. **C- ผลที่พึงประสงค์ (Desired results)** มีที่มาจากเป้าหมายสูงสุดและบริบท (ตามแผนภาพ) เป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาเป็นสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง แต่เนื่องจากบริบทของแต่ละแห่งแตกต่างกัน ดังนั้นผลที่พึงประสงค์จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทของแต่ละสถาบัน ฯลฯ

4. **D - หลักการศึกษา (Method)** เป็นปรัชญาการศึกษาที่แต่ละสถาบันใช้อ้างอิง รวมไปถึงทฤษฎีการศึกษาที่สถาบันนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนที่

แตกต่างกันสามารถเรียนรู้ได้ดีโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน เช่น ประสาทสัมผัสทั้งห้า การคิด ไตร่ตรอง การท่องจำ การเรียนผ่านชุมชน ฯลฯ

5. E- วิธีปฏิบัติ (Practice) วิธีปฏิบัติได้มาจากผลที่พึงประสงค์ของสถาบันร่วมกับหลักการศึกษาที่สถาบันนำมาใช้เป็นแนวทางในบริบทของตน และเป็นกลยุทธ์ที่แต่ละสถาบันนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทางปฏิบัติ คือรู้ว่าสอนอะไรและสอนอย่างไร จะจัดการเรียนรู้อย่างไร วัตถุประสงค์อย่างไร ฯลฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยอิงการออกแบบ (Design-Based Research) เพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ (1) วิเคราะห์ประสบการณ์และความต้องการของอาจารย์ผู้สอนผ่านการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้ (UX Research) (2) พัฒนาด้านแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยอิงข้อมูลจากระยะที่หนึ่งร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการวิพากษ์ต้นแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และ (3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของต้นแบบที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ซึ่งในระยะต่างๆ ของการวิจัยมีวิธีการดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาทั้ง 15 แห่ง ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้ (UX Research) เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาด้านแบบแนวทางการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดของ Coleman & Goodwin (2017) ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ค้นพบ (Discovery) นิยาม (Define) พัฒนา (Develop) และส่งมอบ (Delivery) การวิจัยนี้ใช้การสนทนากลุ่มผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Zoom Cloud Meeting กับอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามลักษณะของสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปสู่การออกแบบต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในระยะถัดไป

ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยใช้ผลจากการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้อยู่และการวิจัยเชิงการออกแบบ ผ่าน 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) กำหนดหลักการออกแบบต้นแบบโดยวิเคราะห์เป้าหมาย บริบท และกระบวนการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาต้นแบบตามหลักการที่กำหนดร่วมกับการสังเคราะห์แนวทางทฤษฎีและหลักการของการศึกษาศิสตศาสนศาสตร์ศึกษา และ 3) ทำการวิพากษ์ต้นแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านวิชาการคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 คน ซึ่งใช้แบบวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และความสอดคล้องของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 3 เป็นการประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยใช้มาตรฐานด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การวิจัยนี้จึงเป็นการจำลองต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยข้อความที่แสดงรายการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาได้ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ หรือบอกระดับพฤติกรรมของตนเองในการจัดการเรียนรู้ จากอาจารย์ผู้สอน 27 คนที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาและเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน เอกสารรับรองเลขที่ บ. 11/2565 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหลักการการเคารพบุคคล หลักของประโยชน์ในการเข้าร่วม และหลักความยุติธรรม โดยก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการกับตัวอย่างวิจัย พร้อมทั้งแจ้งให้รับทราบว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมดังกล่าวจะเป็นความลับซึ่งไม่สามารถระบุตัวตนหรือที่มาของข้อมูลที่จะสามารถคาดเดาถึงตัวตนของผู้ให้ข้อมูลนั้นๆ ได้ และผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ นำเสนอ และเผยแพร่ข้อมูลในภาพรวม จะไม่ระบุหรือชี้แสดงสิ่งใดที่เป็นการเข้าข่ายการเจาะจงเป็นรายสถาบัน หรือผู้ให้ข้อมูลรายบุคคล และตัวอย่างวิจัยมีสิทธิที่จะทราบผลของการวิจัยหลังการวิจัยสิ้นสุดลง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา

คณาจารย์ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยได้เห็นความท้าทายที่สถาบันต่างๆ เผชิญในยุคปัจจุบัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มถึงสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนสามารถสรุปได้เป็นประเด็นตามกรอบแนวคิดด้านปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคนา ดังต่อไปนี้

1) เป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างระหว่าง “คริสตศาสนศาสตร์ศึกษา” และ “คริสเตียนศึกษา” ขณะที่คริสเตียนศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการสอนหลักความเชื่อแก่คริสเตียนทั่วไป หน้าที่ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษากลับเป็นการฝึกอบรมผู้นำศาสนาและผู้รับใช้พระเจ้าที่สามารถประกอบพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความไม่ชัดเจนในจุดนี้ส่งผลต่อการกำหนดหลักสูตรและแนวทางการพัฒนานักศึกษา

อีกประเด็นหนึ่งที่ปรากฏคือ ความท้าทายที่เกิดจากมาตรฐานการศึกษาภายนอกซึ่งบางครั้งมีแนวโน้มที่จะกำหนดทิศทางของสถาบันโดยไม่สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดของการฝึกอบรมผู้นำคริสเตียน ปัจจัยภายนอกเหล่านี้อาจสร้างแรงกดดันให้สถาบันต้องมุ่งตอบสนองมาตรฐานที่ถูกกำหนดมากกว่าการให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาจิตวิญญาณและภาวะผู้นำของนักศึกษา

2) บริบทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ต้องเผชิญกับความท้าทายในการออกแบบการเรียนการสอนให้สามารถรองรับบริบทของตนเองและนักศึกษาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านชาติพันธุ์ ภาษา และโลกทัศน์

ผลการวิจัยพบว่า ยังมีสถาบันฯ ที่เข้าใจคลาดเคลื่อนว่ามาตรฐานของการศึกษาคือการทำสิ่งที่เหมือนกัน ทั้งที่มาตรฐานสามารถมีความหลากหลายโดยที่ยังคงอัตลักษณ์ของตนได้ และยังสามารถนำมาเป็นจุดเด่นในการพัฒนาตัวตนและสิ่งที่ตนสามารถทำได้ดี อีกทั้งสามารถ

ตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาที่มาจากหลากหลายเบื้องหลังทางการศึกษาและวัฒนธรรมได้ สถาบันหลายแห่งจึงยังขาดจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ที่ชัดเจนในการออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ปัจจัยเช่น ท่าเลที่ตั้ง ขนาดของสถาบัน สมรรถนะของคณาจารย์ และทรัพยากรสนับสนุน ล้วนมีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้การนำระบบการศึกษาจากตะวันตกมาใช้โดยขาดการปรับให้เหมาะสมกับบริบทไทย ส่งผลให้โครงสร้างหลักสูตรและแนวทางการเรียนรู้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคริสตจักรและพันธกิจท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

3) ผลที่พึงประสงค์

จากการศึกษาพบว่า ระบบการประเมินผลของสถาบันหลายแห่งมุ่งเน้นไปที่ผลผลิต (output) เช่น การสำเร็จหลักสูตรหรือคะแนนสอบ มากกว่าการวัดผลลัพธ์ (outcome) และผลกระทบ (impact) ที่แท้จริงของกระบวนการเรียนรู้

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า มีช่องว่างระหว่างความคาดหวังของผู้สอนและนักศึกษา โดยที่ผู้สอนมักมองว่าการเรียนรู้หมายถึงการบรรลุมาตรฐานทางวิชาการ ขณะที่นักศึกษามักเน้นที่การสอบผ่านและได้รับปริญญา ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในกระบวนการเรียนรู้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงลึกให้เกิดขึ้นในชีวิตของนักศึกษาได้อย่างเต็มที่

4) หลักการศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้

แนวทางการศึกษาของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากระบบการศึกษาตะวันตก ซึ่งมุ่งเน้นการสอนความรู้เชิงหลักการ (propositional truth) มากกว่าการพัฒนาความรู้เชิงประสบการณ์ (experiential truth) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริง

อีกปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้คือ ความเร่งรีบในการดำเนินหลักสูตรภายในระยะเวลาที่จำกัด ทำให้นักศึกษาต้องเรียนรู้เนื้อหาในปริมาณมากโดยขาดโอกาสในการเชื่อมโยงความรู้กับการปฏิบัติจริง ระบบการศึกษาเช่นนี้นำไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นเพียงการจดจำข้อมูลในระยะสั้น (surface learning) มากกว่าการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ การศึกษาพบว่าการละเลย “หลักสูตรแฝง” (hidden curriculum) และ “หลักสูตรสูญ” (null curriculum) ในการพัฒนานักศึกษา หลักสูตรแฝงหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากเนื้อหาทางวิชาการ เช่น การถ่ายทอดค่านิยมและแบบอย่างผ่านวัฒนธรรมองค์กรของสถาบัน ขณะที่หลักสูตรสูญคือทักษะหรือองค์ความรู้ที่ควรได้รับแต่ไม่ได้ถูกรวมอยู่ในหลักสูตร เช่น ทักษะการตัดสินใจ ความสามารถในการปรับตัว และภาวะผู้นำในบริบทของพันธกิจ

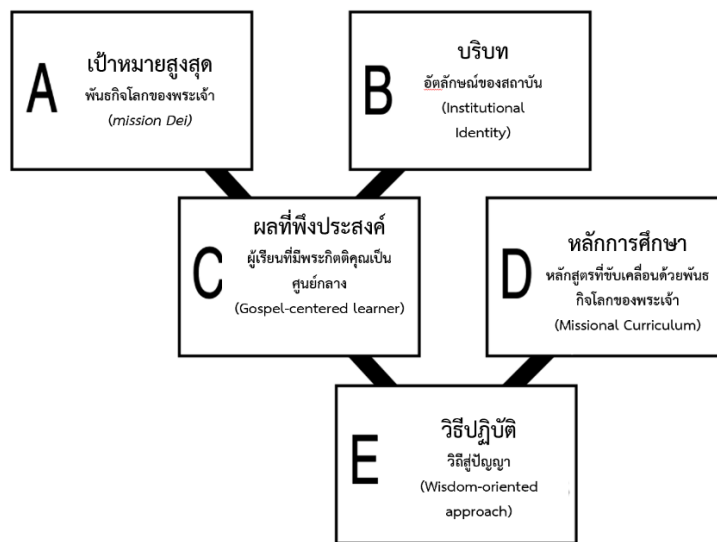
5) วิธีปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน

วิธีปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ภายในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับการบรรยายและการประเมินผลเชิงวิชาการ มากกว่าการพัฒนาแบบองค์รวมในทุกมิติ เช่น การฝึกปฏิบัติในพันธกิจที่หลากหลาย การส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมกับชุมชนที่ไม่ใช่ผู้เชื่อ ปัญหานี้นำไปสู่ความท้าทายในการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับสถานการณ์จริงของพันธกิจ

การศึกษายังพบว่า แนวทางการวัดผลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถสะท้อนถึงพัฒนาการเชิงจิตวิญญาณและภาวะผู้นำของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง การวัดผลโดยมากมักเน้นที่ปลายภาค (summative evaluation) มากกว่าการประเมินผลระหว่างกระบวนการ (formative evaluation) ทำให้ขาดการติดตามพัฒนาการของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ระบบการเรียนรู้ที่ไม่คำนึงถึงบริบทของนักศึกษาในประเทศไทยยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อประสิทธิภาพของการศึกษาด้วย

2. การพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา โดยใช้การวิจัยอิงการออกแบบ

แนวคิดในการออกแบบได้มาจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มโดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างในระยะที่ 1 ซึ่งพบว่ามีประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงช่องว่างเชิงแนวคิดและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และนำผลดังกล่าวมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา นำไปสู่การร่างต้นแบบฯ โดยใช้กรอบปรัชญาการศึกษาของแฟรงเคนามาประยุกต์ตามแผนภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ 2 ต้นแบบสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของพระเจ้า
(MISSIONAL PROTOTYPE OF THEOLOGICAL EDUCATION)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักตามปรัชญาการศึกษาแบบแฟรงเคนาตามที่ได้นำเสนอข้างต้น ได้แก่ เป้าหมายสูงสุด บริบท ผลที่พึงประสงค์ หลักสูตรการศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ และวิธีปฏิบัติในการสอน โดยมีจุดประสงค์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างผู้รับใช้ที่เข้ามาศึกษาในสถาบันฯ การศึกษานี้ใช้ชื่อเรียกต้นแบบนี้ว่า “ต้นแบบสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของพระเจ้า” (MISSIONAL PROTOTYPE OF THEOLOGICAL EDUCATION) ต่อไปนี้เป็นคำอธิบายตามแต่ละองค์ประกอบ

1) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านเป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา : พันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei)

เป้าหมายสูงสุด หมายถึง ความมุ่งหมายที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาวะแวดล้อม และเป็นมากกว่าจุดประสงค์หรือแผนงานของสถาบัน อีกทั้งเป็นมากกว่าการวางแผนระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว แต่เป้าหมายสูงสุดเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ดำรงอยู่ในโลกนี้เพื่ออะไร อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ใช้ขับเคลื่อนและกำหนดทิศทางของสถาบันฯ

เป้าหมายหลักสำหรับสถาบันคริสตศาสนศาสตร์คือเพื่อสร้างผู้รับใช้ให้สามารถทำงานเพื่อบรรลุพันธกิจหลักของพระเจ้า (Missio Dei) กล่าวคือเพื่อช่วยให้คริสตจักรสร้างสาวกของพระเยซูคริสต์ (Bock, 2013; Ott, 2016)

“พันธกิจโลกของพระเจ้า” (Missio Dei) เป็นคำภาษาละติน ภาษาอังกฤษแปลว่า “mission of God” หรือ “sent out” แม้จะไม่มีคำภาษาไทยที่สามารถสื่อความหมายได้อย่างครบถ้วน แต่คำว่า “พันธกิจโลกของพระเจ้า” หมายความว่างานของพระเจ้าที่เริ่มต้นไว้แล้วในโลกนี้ และเชื้อเชิญให้ผู้คนและพันธกิจต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม พันธกิจโลกของพระเจ้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นของพันธกิจทุกอย่างภายใต้คริสตศาสนา รวมถึงพันธกิจด้านคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาด้วย

ในการประชุมโลซานน์ ซึ่งเป็นการชุมนุมคริสตศาสนาระดับโลกได้มีความเห็นร่วมกันในพันธกิจด้านสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาว่า “พันธกิจของคริสตจักรในโลกนี้คือการตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า ส่วนพันธกิจของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งและร่วมมือกับพันธกิจของคริสตจักร” (Lausanne Movement, 2011, II.F.4) ข้อความดังกล่าวบ่งบอกถึงเป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาที่ดำรงอยู่เพื่อเข้าร่วมในพันธกิจโลกของพระเจ้า ซึ่งหมายถึงการดำเนินการโดยมีเจตนารมณ์ที่จะกระทำตามพระมหาบัญชาของพระเยซูคริสต์ (mission minded) และมุ่งในการขยายอาณาจักรของพระเจ้า (Kingdom perspective) รวมทั้งเข้าไปอยู่ในชุมชนและสะท้อนค่านิยมของพระเยซูคริสต์ (Incarnational ministry)

เป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาเป็นการเตรียมนักศึกษาให้ทำงานร่วมกับคริสตจักร และผ่านทางคริสตจักรไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง ไม่ระดับใดก็ระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่านักศึกษาจะทำงานกับหน่วยงานหรือองค์กรคริสเตียนที่ไม่ใช่คริสตจักร แต่พันธกิจเหล่านั้นก็ตั้งขึ้นเพื่อทำงานเคียงข้างและช่วยเหลือคริสตจักร (parachurch) สถาบันฯ เป็นชิ้นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้คริสตจักรทำตามพระมหาบัญชาของพระเจ้าในโลกนี้ สถาบันฯ ที่ตระหนักในเป้าหมายสูงสุดของตนว่าดำรงอยู่เพื่อตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei) จะช่วยให้สถาบันฯ ดำเนินไปในทิศทาง รวมถึงปฏิบัติหน้าที่และบทบาทในฐานะส่วนหนึ่งของพันธกิจใหญ่ดังกล่าวนี้

Wright (2006) เป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญของการทำพันธกิจโลกในยุคปัจจุบัน หนังสือ *The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative* (พันธกิจของพระเจ้า : เปิดเผยเรื่องใหญ่หนึ่งเดียวของพระคัมภีร์) มีอิทธิพลต่อแนวคิดและมุมมองในการทำพันธกิจ ภายใต้คริสตศาสนา Wright กล่าวถึงความจำเป็นที่พันธกิจทุกอย่างต้องสอดคล้องและตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า แนวคิดนี้เน้นที่กระบวนการแบบองค์รวมในการทำพันธกิจที่ครอบคลุมไม่เพียงด้านการประกาศเผยแผ่ศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงทุกมิติในชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความยุติธรรมทางสังคม การมีส่วนร่วมในสังคมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมวลมนุษยชาติ ไปจนถึงการฟื้นฟูดูแลโลกและสิ่งแวดล้อม และเมื่อพิจารณาในบริบทคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ไรท์มีจุดยืนว่าสถาบันฯ ควรเป็นแหล่งที่ฝึกฝนอบรมนักศึกษาให้มองเห็นและกระทำพันธกิจโดยมีศูนย์กลางที่เรื่องใหญ่หนึ่งเดียวของพระคัมภีร์ (Bible Grand Narrative) และช่วยให้นักศึกษาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพันธกิจในทิศทางดังกล่าว

จากที่กล่าวมานี้นำมาสู่แนวคิดในการพัฒนาต้นแบบแนวทางของสถาบันฯ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายสูงสุด และเป็นการตอบสนองความท้าทายและข้อจำกัดที่สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ นั่นคือให้สถาบันฯ ได้ทบทวนเป้าหมายสูงสุดและการดำรงอยู่ของสถาบันฯ อันมีจุดเริ่มต้นที่พันธกิจโลกของพระเจ้า (Mission Dei) ดำเนินการโดยคริสตจักร โดยมีสถาบันคริสตศาสนศาสตร์เป็นผู้เข้าร่วมกับคริสตจักร นอกจากนี้สถาบันฯ ควรใช้แว่นในการมองหลายมิติ กล่าวคือสถาบันฯ ควรมีระยะการมองเห็นโดยเริ่มจากเป้าหมายของสถาบัน เป้าหมายของประเทศไทย และเป้าหมายของโลก ทั้งสามเป้าหมายนี้ควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เปรียบเสมือนการมองภูเขาที่อยู่ในระยะต่างกันโดยใช้การมองให้เห็นสิ่งที่ทับซ้อนอยู่ (forward looking) จากระยะใกล้ถึงระยะไกล และเปรียบเทียบการเล็งกระสุนในวิถีเดียวกันในระยะที่ต่างกัน

2) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านบริบท : อัตลักษณ์ของสถาบัน (Institutional Identity)

บริบท หมายถึง สภาพแวดล้อมของการศึกษา รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาแต่ละแห่งต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร เช่น สถานที่ตั้ง ความท้าทาย การได้รับการรับรองวิทยฐานะ สังกัดคณะ รูปแบบความเชื่อ ธรรมเนียมปฏิบัติ ศักยภาพ คณาจารย์ นักศึกษาที่มีความแตกต่างทั้งในด้านเพศ อายุ ชาติ

พันธุ์ ประสบการณ์ ภูมิหลัง โลกทัศน์ ค่านิยม รวมไปถึงสถานการณ์และแนวโน้มในโลกปัจจุบัน บริบทที่แตกต่างหลากหลายของสถาบันทำให้วิธีการดำเนินงานและการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสถาบัน ๑ แตกต่างกันไป

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาจะเข้ากับบริบทได้ดีเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับว่าสถาบันนั้นเข้าใจและตระหนักถึงบทบาทในบริบทของตนเองอย่างไร บริบทดังกล่าวนี้ครอบคลุมในด้านสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ (Das, 2015) สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและรูปแบบความเชื่อ สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ควรตระหนักว่าความหลากหลายเป็นสิ่งที่ดีและควรทำความเข้าใจสถานะของตนภายในบริบทนั้นๆ

การตอบสนองความท้าทายในด้านบริบทสามารถทำได้โดยการพัฒนาอัตลักษณ์ที่สะท้อนถึงบริบทที่เฉพาะเจาะจงของตนเอง สถาบันฯ ควรมีความคิดที่ชัดเจนว่าตนมุ่งหมายที่จะตอบสนองคริสตจักรและสังคมที่แวดล้อมสถาบันฯ อย่างไร สิ่งใดที่เหมาะสมในการทำพันธกิจกับชุมชน ศักยภาพและความพร้อมของตนเป็นอย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อกระบวนการสร้างนักศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง

เมื่อพิจารณาบริบทของลักษณะการเรียนรู้ สถาบันฯ จำเป็นต้องตระหนักว่าการอิงหลักสูตรจากตะวันตกทั้งหมดจะทำให้ขาดความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย Nisbett (2003) ให้ข้อคิดเห็นว่า ชาวตะวันตกและชาวเอเชียมีวิถีคิดพื้นฐานแตกต่างกัน ชาวตะวันตกมักใช้การคิดแบบวิเคราะห์ มุ่งเน้นวัตถุและเหตุผลเชิงตรรกะ ขณะที่ชาวเอเชียมักคิดแบบองค์รวม มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในบริบท และยอมรับความขัดแย้งได้มากกว่า นิสเบตต์อธิบายว่าความแตกต่างนี้มีรากมาจากประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และปรัชญาโบราณของแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ Wilson (1989) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า โลกความรู้ของตะวันตกมักถูกตีกรอบด้วยคำจำกัดความ ยึดติดกับแนวคิดนามธรรมหรือกฎทฤษฎี แต่สำหรับความคิดในสายฮีบรูแล้ว ‘การรู้’ คือการมีประสบการณ์กับสิ่งนั้นมากกว่าเพียงแค่การใช้ความรู้เพื่อกระทำต่อสิ่งนั้น นอกจากนี้ ในแนวคิดแบบฮีบรู ความรู้และการกระทำที่ถูกต้องไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากขาดกันและกัน (Carnell, 2008)

Das (2015) ยังชี้ให้เห็นประเด็นว่าการช่วยให้นักศึกษาสามารถตั้งคำถามกับบริบทที่ตนทำพันธกิจเป็นสิ่งสำคัญมาก นักศึกษาควรตั้งคำถาม เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและประสบการณ์ในชุมชนส่งผลต่อความเข้าใจในพระวจนะของผู้คนอย่างไร ผู้ที่นักศึกษาทำงานอยู่

ด้วยนั้นมีกระบวนการรับรู้และเข้าใจข้อมูลอย่างไร วิธีการเรียนรู้ของพวกเขาเป็นอย่างไร นักศึกษาจะใช้ความรู้ที่ได้จากชั้นเรียนตอบสนองความต้องการฝ่ายวิญญาณของผู้คนได้อย่างไร ฯลฯ การตั้งคำถามเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับบริบทของตนเองจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ตนเรียนรู้และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ ความเข้าใจในบริบทยังช่วยให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจว่านักศึกษาเหมาะสมที่จะทำงานในพันธกิจหรือบริบทแบบใด

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ที่เข้าใจในบทบาทและรู้อัตลักษณ์ของตนเองจะเสริมสร้าง ผู้รับใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดด้วยการปรับรูปแบบการศึกษาให้เข้ากับบริบทของตนเอง และของท้องถิ่น และเมื่อสถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยมีอัตลักษณ์ ของตนก็จะสามารถตอบสนองความหลากหลายของ พหุวัฒนธรรมได้ สถาบันแต่ละแห่งจะ รวมกันอยู่เป็นระบบนิเวศน์ที่แต่ละแห่งใช้ความหลากหลายแตกต่างของตน ผลิตภัณฑ์ที่ สะท้อนอัตลักษณ์และจุดเด่นของตนเพื่อตอบสนองบริบทและพันธกิจที่หลากหลายใน ประเทศไทย

3) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านผลที่พึงประสงค์ : ผู้เรียนที่มีพระกิตติคุณ เป็นศูนย์กลาง (Gospel-centered learner)

ผลที่พึงประสงค์ หมายถึง ผลที่สถาบันต้องการให้เกิดจากการจัดการเรียนรู้ด้าน คริสตศาสนศาสตร์ ซึ่งผลที่ว่านี้จะปรากฏให้เห็นในตัวนักศึกษา ผลที่พึงประสงค์แตกต่างจาก เป้าหมายสูงสุดตรงที่ผลที่พึงประสงค์สามารถเปลี่ยนแปลงตามบริบทของแต่ละแห่งที่แตกต่าง กัน ฯลฯ อย่างไรก็ดี ผลที่พึงประสงค์จะมุ่งเน้นที่ตัวของนักศึกษาเป็นหลักเนื่องจากพันธกิจของ สถาบันคือการสร้างผู้รับใช้ให้ทำพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei) อันเป็นเป้าหมายสูงสุด ส่วนผู้รับใช้ที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบันฯ จะมีลักษณะเฉพาะอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับบริบทและ อัตลักษณ์ของสถาบันฯ

ในการศึกษาครั้งนี้ ต้นแบบแนวทางด้านผลที่พึงประสงค์ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะ ของนักศึกษา สถาบันฯ ควรจัดการเรียนรู้ไปในแนวทางที่ให้ผู้เรียนมีชีวิตที่มีพระกิตติคุณเป็น ศูนย์กลาง แสดงให้เห็นในองคร่วม ทั้งด้านสติปัญญา ทศนคติ ทักษะ และเป็นผู้ที่เติบโตเข้มแข็ง ในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นตนเองและความสัมพันธ์กับผู้อื่น กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า สถาบันฯ ควรมี เป้าหมายในการสร้างผู้รับใช้ที่มีพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลาง โดยแสดงออกในมิติที่เป็นองคร่วม

ของชีวิต ได้แก่ ผู้เรียนที่มีโลกทัศน์ตามแบบพระคัมภีร์ มีสุขภาวะทางจิตใจและจิตวิญญาณ มีทักษะในการทำงาน และมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและสังคม

ในด้านการวัดผล การเน้นให้นักศึกษาสำเร็จหลักสูตรตามเวลายังไม่เพียงพอ แต่ควร มุ่งเน้นความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในด้านจิตวิญญาณ ภาวะทางอารมณ์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (Ott, 2016) การรับใช้ที่มีประสิทธิภาพ ของผู้สำเร็จการศึกษาไม่ควรใช้ตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือคริสตจักรที่ใหญ่ขึ้นเป็นตัวชี้วัด แต่ควรเป็น พันธกิจที่เข้มแข็งและมีคุณภาพในแนวทางที่สอดคล้องกับพันธกิจโลกของพระเจ้า อันพัฒนาไป ตามตัวตนหรือเนื้อแท้ของผู้รับใช้ที่ได้รับการหล่อหลอมจากสถาบันฯ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ต้นแบบนี้เน้นการประเมินผลในระดับผลกระทบ (impact) และ ผลลัพธ์ (outcome) ไม่ใช่เพียงแค่ผลผลิต (output) หรือกิจกรรม (activity) โดยการ ประเมินตัวชี้วัดทั้งสองตัวนี้สามารถวัดประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ตลอดจนการเรียนรู้ของ นักศึกษาได้ Shaw (2014) ได้เสนอแนะว่าการวัดผลควรแบ่งตามระดับซึ่งส่งผลต่อเนื่องกันดังนี้ (1) กิจกรรม (activity) สิ่งที่ทำในหลักสูตร คือการวัดว่าได้ทำเสร็จสิ้นแล้วในเชิงกายภาพ (2) ผลผลิต (output) การเปลี่ยนแปลงของตัวนักศึกษาอันเป็นผลมาจากสิ่งที่กระทำในหลักสูตร วัดจากประโยชน์ของกิจกรรม คุณภาพของงานที่ได้รับมอบหมาย ฯลฯ (3) ผลลัพธ์ (outcome) การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลที่เกิดขึ้นในคริสตจักรหรือสถานที่ทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาใน หลักสูตร วัดจากสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้คนที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ การแก้ไขข้อขัดแย้ง การเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี ฯลฯ (4) ผลกระทบ (impact) การเปลี่ยนแปลงในระดับสังคมและชุมชนอัน เกิดจากผลของหลักสูตรที่มีต่อคริสตจักรหรือสถานที่ที่นักศึกษา/ผู้สำเร็จการศึกษาออกไป ทำงาน โดยสอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาที่เน้นภารกิจของ พระเจ้า (mission Dei) และการขยายอาณาจักร (Kingdom perspective) เช่น ผู้คน เปลี่ยนแปลงโดยพระกิตติคุณ ผู้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชุมชนเปิดรับพระกิตติคุณ มากขึ้น ฯลฯ

จากแนวคิดในด้านการวัดผลที่กล่าวข้างต้นจะช่วยให้สถาบันฯ จัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายสูงสุดในบริบทของตนเอง คุณลักษณะดังกล่าว ได้แก่ผู้เรียนที่มีพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลางที่แสดงออกมาในความสามารถในการพัฒนาโลกทัศน์

ตามแบบพระคัมภีร์ มีความกระตือรือร้นในการทำพันธกิจ สามารถพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำการพัฒนาสู่คริสตจักรและสังคม

4) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านหลักการศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ : หลักสูตรที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missional Curriculum)

กระบวนการของหลักสูตรจะนำไปสู่การบรรลุตามพันธกิจโลกของพระเจ้าโดยมีคริสตจักรเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อน ซึ่งสามารถทำได้โดยการพัฒนาหลักสูตรที่มีวิสัยทัศน์การทำพันธกิจกับคริสตจักร หรือเพื่อคริสตจักร และเป็นหลักสูตรที่จะทำให้คริสตจักรสามารถมุ่งไปข้างหน้าด้วยวิสัยทัศน์พันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei) คือการนำคนมาถึงพระเยซูคริสต์ รวมถึงการกู้คืนและฟื้นฟูสภาพที่ตกต่ำไปจากการทรงสร้างดั้งเดิม ดังนั้น เป้าหมายของต้นแบบในด้านหลักการศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เพื่อให้สถาบัน คริสตศาสนศาสตร์ศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missional Curriculum) เป้าหมายของหลักสูตรคือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชั้นลึกซึ่งที่จะเตรียมผู้เรียนให้ออกไปทำพันธกิจของพระเจ้าในโลกปัจจุบันที่หลากหลายและซับซ้อน อีกทั้งยังเต็มด้วยความท้าทายรอบด้าน

หลักสูตรที่ขับเคลื่อนด้วยพันธกิจโลกของเจ้ามีลักษณะดังนี้ 1) เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับพระคัมภีร์ 2) ให้ความสำคัญกับการตีความพระคัมภีร์ที่มีมุ่งไปที่พันธกิจโลกของพระเจ้า 3) ผสมผสานความเข้าใจและภาคปฏิบัติทั้งด้านศาสนศาสตร์และบริบท 4) สร้างผู้นำที่สามารถอยู่ในสังคมและสร้างผลกระทบได้ 5) ให้คุณค่ากับการศึกษาในมิติจิตวิญญาณตามบริบทผู้เรียน 6) สะท้อนค่านิยมของอาณาจักรพระเจ้า 7) หล่อหลอมมุมมองพันธกิจโลกของพระเจ้า ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรนี้ควรความร่วมมือกันระหว่างสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษากับคริสตจักรท้องถิ่นซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดเดียวกัน

นอกจากนี้สถาบันฯ ควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) และหลักสูตรสูญ (Null Curriculum) โดยที่หลักสูตรแฝงเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นทางการและไม่ได้บรรจุอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน แต่เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนทั้งในเชิงบวกและลบเกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน สถาบันฯ ควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมของสาวกพระเยซูคริสต์ สร้างคุณลักษณะของการเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ วุฒิภาวะด้านชีวิตจิตวิญญาณ รวมถึงชีวิตองค์กรรวมของคณาจารย์ในสถาบันฯ (Banks, 1999)

ส่วนหลักสูตรสูญ (Null Curriculum) เป็นสิ่งที่หายไปหรือถูกละเลยในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ ทั้งที่เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของสถาบันฯ เช่น การไม่ได้ให้เวลากับกิจกรรมที่สำคัญ การไม่ช่วยให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงตนเองกับพระคัมภีร์ (Scripture engagement) และกับวัฒนธรรม (Cultural engagement) ในชีวิตและบริบทของตนเอง หรือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ฯลฯ

ทั้งนี้ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับพันธกิจโลกของพระเจ้าที่กล่าวมาข้างต้นนี้ตระหนักว่า แต่ละรายวิชาของหลักสูตรไม่ได้สิ้นสุดที่การมีความเชี่ยวชาญในการสร้างคริสตศาสนศาสตร์ การมีความรู้พระคัมภีร์ ความเข้าใจประวัติศาสตร์คริสตศาสนา หรือมิติด้านข้อมูลในคลังความรู้ แต่เป็นการที่ผู้เรียน (ผลที่พึงประสงค์) สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการทำพันธกิจแบบองค์รวม ไม่ว่าจะเป็นการประกาศเผยแผ่ความเชื่อศรัทธา การพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น การมีจุดยืนที่ถูกต้องด้านความยุติธรรมในสังคม ฯลฯ

5) ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านวิถีปฏิบัติในการสอน : วิถีสู่ปัญญา (Wisdom-oriented approach)

วิถีปฏิบัติในการสอน หมายถึง ภาควิถีปฏิบัติที่ได้มาจากการเข้าใจว่าสถาบันฯ จะจัดการเรียนการสอนอย่างไร หลักสูตรควรเป็นไปในทิศทางใด คณาจารย์จะสอนอย่างไร จะวัดผลอย่างไร ฯลฯ โดยบูรณาการหลักการการศึกษาที่สถาบันฯ ใช้เป็นแนวทาง วิถีปฏิบัติในการสอนที่ว่านี้ได้หมายความว่าความเพียรแคว้วิธีการ รูปแบบ หรือเทคนิคการสอน แต่เป็นการบูรณาการความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ร่วมกับองค์ประกอบอื่นๆ ที่นำมาสู่ภาควิถีปฏิบัติของการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งคำนึงถึงผลที่พึงประสงค์อันแสดงให้เห็นในตัวนักศึกษาที่จะออกไปทำพันธกิจตามบริบทของตน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือพันธกิจโลกของพระเจ้า (*Missio Dei*)

การวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญกับวิถีสู่ปัญญาที่จะช่วยให้เห็นวิถีปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่ภาควิถีปฏิบัติในการทำพันธกิจ โดยนำเสนอรูปแบบ DIKW ที่เป็นการเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหาการเรียนรู้จากขั้นพื้นฐานไปจนถึงขั้นสูง ตัวอักษร 4 ตัวย่อมาจาก D (data), I (information), K (knowledge), และ W (wisdom) ผู้ที่เริ่มต้นแนวคิดนี้คือ Ackoff (1989) ซึ่งนำมาใช้ในด้านจัดการความรู้ (1) Data (ข้อมูลดิบ) เป็นชุดข้อมูลที่กระจัดกระจาย ยังไม่ได้ผ่านการเรียบเรียง ยังไม่มีความหมาย (2) Information (สาร) เป็นข้อมูลดิบที่ใส่ความหมายเข้าไปแล้ว (3) Knowledge (ความรู้) เป็นการรวบรวมสารเข้าไว้

ด้วยกัน เข้าใจได้ในสถานการณ์หนึ่งๆ (4) Wisdom (ปัญญา) เป็นการใช้ประสบการณ์ ความรู้ การตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างผู้รับใช้ที่สามารถทำพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพคือการสร้างผู้เรียนให้เป็นนักปฏิบัติที่รู้จักและสามารถไตร่ตรองทฤษฎีและหลักการด้วยการเชื่อมโยงทุกมิติเข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีจิตวินัยฉัยในการนำแนวคิด บูรณาการกับประสบการณ์ นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมตามบริบทสถานการณ์ และในทางกลับกันก็สามารถนำประสบการณ์มาต่อยอดหรือปรับปรุงหลักการและทฤษฎีได้ โดยเครื่องมือในการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มีเครื่องมือสำคัญดังต่อไปนี้

(1) คิดวิพากษ์ (*Critical Thinking*) เป็นการคิดวิเคราะห์เหตุผล ประเมินข้อมูล ได้แย้งอย่างมีตรรกะ (Brookfield, 2012; Paul & Elder, 2014)

(2) คิดโดยใช้วิจารณญาณ (*Critical reflection*) เป็นการคิดที่ลึกซึ้งกว่าการคิดข้อมูลในเชิงตรรกะ แต่คิดร่วมกับองค์ประกอบอื่น เช่น ประสบการณ์ชีวิต สังคม วัฒนธรรม บริบท (Mezirow, 2000; Moon, 2018)

(3) ไตร่ตรองเชิงศาสนศาสตร์ (*Theological reflection*) เป็นการคิดที่บูรณาการพระคัมภีร์ คริสตศาสนศาสตร์ บริบทคริสเตียน ร่วมกับประสบการณ์ส่วนตัวและชุมชน นำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและรอบด้าน นำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ (Graham & Ward, 2018; Thompson, Pattison, & Thompson, 2019)

การจัดการเรียนการสอนของสถาบันฯ คริสตศาสนศาสตร์จำเป็นต้องใช้เครื่องมือเพื่อช่วยให้นักศึกษานำเนื้อหาความรู้เชิงหลักการแล้วบูรณาการองค์ประกอบทุกด้านไปสู่การปฏิบัติ สิ่งสำคัญของการทำพันธกิจคือการตัดสินใจอย่างมีปัญญาในสถานการณ์บริบทที่แตกต่างกันเพื่อมุ่งตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า

3. ผลการประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย

ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นและผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 2 ได้นำมาใช้ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเหมาะสมของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมมีความเหมาะสมทุกรายการอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.64 S.D. = 0.34) ส่วนผล

การประเมินด้านความเป็นไปได้ พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.18 S.D. = 0.44) แต่เมื่อพิจารณารายการต้นแบบแล้ว มีเพียงแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านบริบทเท่านั้นที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.24 S.D. = 0.44) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 ผลการประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย (n=27)

ต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
การจัดการเรียนรู้ด้านเป้าหมายสูงสุด	4.79	0.35	4.20	0.57	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้อันดับกลาง
การจัดการเรียนรู้ด้านบริบท	4.68	0.34	4.24	0.44	มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด
การจัดการเรียนรู้ด้านผลที่พึงประสงค์	4.59	0.41	4.14	0.51	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้อันดับกลาง
การจัดการเรียนรู้ด้านหลักการศึกษา	4.59	0.47	4.16	0.55	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้อันดับกลาง
การจัดการเรียนรู้ด้านวิธีปฏิบัติ	4.56	0.51	4.16	0.58	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้อันดับกลาง
โดยรวม	4.64	0.34	4.18	0.44	มีความเหมาะสมมากที่สุดและความเป็นไปได้อันดับกลาง

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

- 4.21–5.00 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.42–4.20 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
- 2.61–3.40 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.81–2.60 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
- 1.00–1.80 = ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา คือ (1.1) บทบาทของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในการฝึกอบรมผู้นำคริสเตียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุด (1.2) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของคริสตจักรและพันธกิจท้องถิ่น (1.3) พัฒนาระบบการเรียนรู้และประเมินผลที่วัดผลลัพธ์และผลกระทบที่แท้จริง (1.4) จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงพัฒนาชีวิต คริสเตียนมากกว่าด้านทฤษฎีและเชิงหลักการ (1.5) เปลี่ยนการเรียนรู้แบบบรรยายและการสอบปลายภาคไปสู่กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและใช้การประเมินผลที่สะท้อนพัฒนาการจิตวิญญาณ

2. รายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ด้านเป้าหมายสูงสุด บริบทผลที่พึงประสงค์ หลักการศึกษา และวิธีปฏิบัติ

3. ผลการประเมินด้านความเหมาะสมของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.34) และความเป็นไปได้ของรายการต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.44)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ได้สะท้อนถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการนิยามบทบาทของตนเองในฐานะสถาบันฝึกอบรมผู้นำคริสเตียน ความหลากหลายในกรอบความคิด

ระหว่างคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา กับคริสเตียนศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่มีต่อการกำหนดพันธกิจ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่อาจขาดความชัดเจนในเชิงวัตถุประสงค์ และความจำเป็นในการทบทวนปรัชญาทางการศึกษาระดับรากฐานของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา เพราะเมื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอน จะเห็นถึงช่องว่างระหว่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยังยึดกับการบรรยาย การสอบปลายภาค และการวัดผลตามกรอบวิชาการ กับความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนในการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน เสริมสร้างภาวะผู้นำ และกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงภายในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ แสดงให้เห็นว่าทิศทางและความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอน ไม่ได้อยู่ที่การเพิ่มเนื้อหาการเรียนรู้แต่เป็นการยกระดับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นประสบการณ์ที่มีความหมายในเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) โดยการปรับเปลี่ยนจากระบบการเรียนรู้เชิงเนื้อหาไปสู่การเรียนรู้เชิงเปลี่ยนแปลงที่มีต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบความคิดของ Mezirow (2000) และ Moon (2018) ที่เสนอว่าการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ผู้เรียน และจะเกิดผลได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับบริบทจริงในชีวิต

2. การสร้างต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในพบว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต้องตั้งอยู่บนกรอบแนวคิดที่ชัดเจนและสอดคล้องระหว่างเป้าหมาย วิธีการ และผลลัพธ์ ซึ่งตามปรัชญาการศึกษาของ Frankena (1965a, 1966) ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 เพื่อเชื่อมโยงปรัชญาการศึกษากับบริบทของการฝึกอบรมผู้นำฝ่ายจิตวิญญาณ ต้นแบบนี้ไม่ได้ออกแบบในเชิงวิธีการหรือขั้นตอนปฏิบัติสำเร็จรูป แต่เป็นการสังเคราะห์จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอนในวัตถุประสงค์ข้อที่ ซึ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ผ่านการออกแบบในบริบทจริง และใช้ข้อมูลของผู้ใช้เป็นตัวขับเคลื่อน การสังเคราะห์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามลักษณะของระเบียบวิธีวิจัยในระยะต้น ซึ่งเน้นการออกแบบเพื่อสร้างความเข้าใจเชิงระบบก่อนจะนำไปใช้จริง (McKenney & Reeves, 2012; Barab & Squire, 2004) สิ่งที่แตกต่างกันจากแนวคิดการพัฒนาแบบเดิมคือ การออกแบบนี้ไม่ได้เริ่มต้นจากการตั้งสมมุติฐานในเชิง

วิชาการเท่านั้น แต่ตั้งอยู่บนข้อมูลภาคสนามจากอาจารย์ผู้สอนจริงในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา ที่มีประสบการณ์ตรงกับความสำเร็จของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ประเด็นสำคัญที่ต้นแบบนี้ทำให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ปรัชญาการศึกษาของ Frankena (1965a; 1966) ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างหลักในการผานองค์ประกอบทั้งห้า ได้แก่ เป้าหมายสูงสุด บริบท ผลที่พึงประสงค์ หลักการศึกษา และวิธีปฏิบัติ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับบริบทของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายสูงสุดกลายเป็นแกนกลางที่ช่วยกำหนดทิศทางของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาไปที่เป้าหมายสูงสุด คือ เน้นพันธกิจโลกของพระเจ้า (Missio Dei) เป็นเข็มทิศที่ชี้นำวิธีการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีทั้งคุณภาพชีวิตภายในและศักยภาพการรับใช้ ในขณะเดียวกันการออกแบบผลที่พึงประสงค์ก็เปิดกว้างไปสู่ทักษะที่หลากหลาย ทั้งความเข้าใจโลกทัศน์พระคัมภีร์ การคิดวิเคราะห์ ทักษะสังคม และการมีจิตสำนึกต่อชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ยุคใหม่ที่เชื่อมโยงทั้งสมอง หัวใจ และมือ (Ott, 2016; Shaw, 2014)

ส่วนแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านวิธีปฏิบัติในการสอน ต้นแบบได้เสนอกรอบวิธีสู่ปัญญา ซึ่งสะท้อนลำดับความลึกของการเรียนรู้จากข้อมูลไปสู่ปัญญา การออกแบบจึงไม่จำกัดเพียงการถ่ายทอดเนื้อหา แต่เน้นการปรับเปลี่ยนความรู้ให้เป็นพฤติกรรมและการตัดสินใจที่มีจริยธรรม ซึ่งตอบโจทย์ของการศึกษาสมัยใหม่ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับความซับซ้อนของโลกได้อย่างมีความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา การเรียนรู้ลักษณะนี้สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป้าหมายคือการหล่อหลอมชีวิต มิใช่เพียงการพัฒนาวิชาชีพ ดังนั้นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการพัฒนาต้นแบบดังกล่าว คือความเข้าใจว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ยืดหยุ่นระหว่างเป้าหมาย เนื้อหา วิธีการ และบริบท ทำให้การจัดการเรียนรู้ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาปรับเปลี่ยนจากการมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์เชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว ไปสู่การออกแบบระบบการเรียนรู้ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงจากภายในของผู้เรียน และสามารถตอบสนองต่อสังคมรอบข้างได้อย่างเป็นองค์รวม

3. ผลการประเมินต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยอาจารย์ผู้สอนแสดงให้เห็นว่าต้นแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในทุกองค์ประกอบ ($M = 4.64$, $SD = 0.34$) ในขณะที่ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($M = 4.18$, $SD = 0.44$) โดยเฉพาะ

รายการด้านบริบท ที่มีค่าคะแนนสูงสุดในทั้งสองด้าน ผลการประเมินแสดงว่าอาจารย์ผู้สอนในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษามีเป้าหมายยอมรับคุณค่าทางแนวคิดของต้นแบบในภาพรวม แต่ยังคงเห็นข้อจำกัดในการนำไปใช้จริง โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายสูงสุดและผลที่พึงประสงค์ ซึ่งแม้จะมีความเหมาะสมสูง แต่ความเป็นไปได้กลับลดลงโดยข้อค้นพบนี้ สะท้อนธรรมชาติของการวิจัยอิงการออกแบบระยะต้น ซึ่งเน้นต้นแบบที่สังเคราะห์จากข้อมูลจริง ในการสร้างกรอบแนวคิดที่สามารถนำไปพัฒนาในบริบทเฉพาะ ไม่ใช่เครื่องมือที่ใช้งานได้โดยทันที ต้นแบบจึงมีคุณลักษณะในฐานะแนวทางของระบบการจัดการเรียนรู้ มากกว่าคู่มือหรือวิธีการ และนอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างความเหมาะสมและความเป็นไปได้ นับเป็นความท้าทายของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องการมากกว่าการออกแบบที่ดี คือการเชื่อมแนวคิดกับการปฏิบัติภายใต้ข้อจำกัดของแต่ละสถาบันการศึกษา ความเป็นไปได้ในระดับสูงเฉพาะด้านบริบท ผลการวิจัยในส่วนนี้ได้นำเสนอว่าผู้สอนมีความมั่นใจในความสามารถในการเชื่อมโยงกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมมากกว่าความมั่นใจในระบบภายในของสถาบัน เช่น โครงสร้างหลักสูตรหรือทรัพยากรสนับสนุน ซึ่งเป็นจุดที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมต่อไป ดังนั้น ความเหมาะสมของต้นแบบไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะสามารถนำไปใช้ได้ทันที หากขาดการออกแบบกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากแนวคิดสู่บริบทจริง โดยเฉพาะในบริบทคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาในประเทศไทยที่แตกต่างกัน การออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนทางการศึกษา จะต้องคู่ขนานกับการวางกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับคุณค่าภารกิจ และข้อจำกัดของผู้เรียนและผู้สอนภายใต้ระบบจริงของสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การใช้ต้นแบบเป็นกรอบพิจารณาทบทวนปรัชญาการจัดการเรียนรู้ในสถาบัน โดยต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ แม้จะยังมีได้เป็นรูปแบบที่พร้อมใช้งานทันทีในทางปฏิบัติ แต่สามารถใช้งานในฐานะเครื่องมือสำหรับการทบทวนและสะท้อนจุดยืนทางปรัชญาการศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับเป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้ในสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา นำไปสู่กระบวนการอภิปรายภายในสถาบันการศึกษาของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาว่า การดำเนินการในปัจจุบันสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงพันธกิจและ

ความคาดหวังเชิงคุณค่าของผู้เรียน คริสตจักร และสังคมหรือไม่อย่างไร อันเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับอุดมคติที่ควรจะเป็นของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

2. การประยุกต์ต้นแบบเพื่อวางโครงร่างแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนรู้โดยนำไปใช้เป็นโครงร่างแนวคิดเบื้องต้นในการออกแบบหลักสูตรหรือแนวทางการเรียนรู้ในสถาบันได้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย ผลที่พึงประสงค์ และบริบทการเรียนรู้ ต้นแบบนี้อาจนำไปปรับใช้ในลักษณะของ “กรอบวางแผน” ที่มีความยืดหยุ่น โดยสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาสามารถปรับเนื้อหา วิธีการ และกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง ทั้งในด้านวัฒนธรรม แนวคิดทางคริสตศาสนศาสตร์ศึกษา และทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรโดยร่วมมือกับคริสตจักร อันเป็นการทำความเข้าใจถึงเป้าหมายสูงสุดของทั้งคริสตจักรและสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ศึกษาที่มุ่งเน้นตอบสนองพันธกิจโลกของพระเจ้า

3. การใช้ผลการประเมินต้นแบบเพื่อเตรียมความพร้อมด้านระบบและโครงสร้างของสถาบัน ซึ่งจากผลการประเมินที่แสดงว่าต้นแบบมีความเหมาะสมในระดับสูง แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านความเป็นไปได้ โดยเฉพาะในบางองค์ประกอบ เช่น เป้าหมายสูงสุดและวิธีการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การนำต้นแบบไปใช้ในเชิงปฏิบัติยังต้องอาศัยการเสริมสร้างความพร้อมในระดับระบบ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน การจัดการทรัพยากร หรือการสนับสนุนเชิงนโยบายจากฝ่ายบริหารของสถาบันการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้ จึงสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลตั้งต้นในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อเสริมสร้างความเป็นไปได้ในการพัฒนาและนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปสู่การใช้จริงตามบริบทต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ยุทธภณท์ พินิจ, วิริยะ ทิพย์วรการกูร, สิริพร วีระเศรษฐ์ศิริ, และ สาณัฐพงษ์ ฟองวาริน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมชีวิตคริสเตียนและผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ ตามการรับรู้ของคริสเตียนไทยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. *วารสารมหาจุฬานาครทรรคน*, 8(12), 244-259.
- Ackoff, R. L. (1989). From Data to Wisdom. *Journal of Applied Systems Analysis*, 16(1), 3-9.
- Banks, R. (1999). *Reenvisioning theological education: exploring a missional alternative to current models*. Wm. B. Eerdmans Publishing.
- Brookfield, S. (2012). *Teaching for critical thinking: tools and techniques to help students question their assumptions*. Jossey-Bass.
- Coleman, B., & Goodwin, D. (2017). *Designing UX: prototyping*. SitePoint.
- Das, R. (2015). *Connecting Curriculum with Context: A Handbook for Context Relevant Curriculum Development in Theological Education*. Langham Global Library.
- Frankena, W. K. (Ed.). (1965a). *Philosophy of education*. Macmillan.
- Frankena, W. K. (1965b). *Three historical philosophies of education*. Foresman.
- Frankena, W. K. (1966). A model for analyzing a philosophy of education. *High School Journal*, 2(1), 8–13.
- Graham, E., & Walton, H. (2018). *Theological reflection: methods*. SCM Press.
- Habermas, R., & Issler, K. (1992). *Teaching for reconciliation: foundations and practice of Christian educational ministry*. Baker Book House.
- Lausanne Movement. (2021, September 20). *The Cape Town Commitment: A confession of faith and a call to action*. <https://lausanne.org/wp-content/uploads/2021/10/The-Cape-Town-Commitment---Pages-20-09-2021.pdf>

- Mezirow, J. (2000). *Learning as transformation: critical perspectives on a theory in progress*. Jossey-Bass.
- Moon, J. A. (2018). *A Handbook of reflective and experiential learning*. Routledge.
- Nisbett, R. E. (2003). *The geography of thought: how Asian thinks...and why*. Free press.
- Ott, B. (2016). *Understanding and developing theological education*. Langham Partnership.
- Paul, R., & Elder, L. (2014). *Critical thinking: tools for taking charge of your professional and personal life*. Ft Press.
- Plueddemann, J., & Plueddemann, C. (1990). *Pilgrims in progress*. Harold Shaw.
- Shaw, P. (2014). *Transforming theological education: A practical handbook for integrative learning*. Langham Global Library.
- Thigpen, J. N. (Ed.). (2005). *Teaching techniques: revitalizing methodology*. Evangelical Training Association.
- Thompson, J., Pattison, S., & Thompson, R. (2019). *SCM study guide: theological reflection* (2nd ed.). SCM Press.
- Wilson, S. (1989). Defining development in social terms. In E.J. Elliston (Ed.), *Christian relief and development: Developing workers for effective ministry* (pp. 145-158). Word Pub.
- Wright, C. J. H. (2006). *The mission of God: unlocking the Bible's grand narrative*. IVP LauAcademic.